

FOGLALAT: Magyarország (kinevezések 's előléptetések; budapesti napló: budai tűz, Schams külföldön, magyar játékszin, adakozások; török igazság, „Erős“ vontató gőzös utja; Sáros és Szepes megyék tisztujtása; a' duna-kereskedési 's hajózási ügy; Mester István; különféle: Soprony város tisztujtása, nischnei nowgorodi 's boroszlai vásár, 's a' t.) Amerika (Marshall ausz. követ; új választások; 's a' t.) Spanyolország (ministeri változás; pártfőnöki bátorság; a' hadsereg biztosítva; 's a' t.) Anglia (radical mozgalmak; Canada állapotja; Viktória királyné 's Lablache; Byng nyilatkozata; Oaster törekvése; 's a' t.) Franciaország (az angol-ausztriai szerződés fontossága; a' négyes szövetség ügye; elfogatás; töredékek Napoleon leveleiből; Constantine kormányzata; arab hűzelgés; udvari hírek; czukorügy 's a' t.) Olaszország. Schweiz. Török- és Oroszország. Elegyhir. —

Magyarország.

Ő es. 's ap. kir. fősége Pogledich István zágrábi városi lelkész a' b. sz. Máriáról nevezett glogonczai prépostságra emelni; Bujanovic Erneszt fiumei kir. kormányzékfi fogalmazót m. kir. helytartótanácsi tiszteletbeli titoknokká; és S e n d i n g e r Sebestyén körmöczbányai k. bányászirnoksági járulnokot ugyanott bányászirnokká nevezni; Récesy Adám altábornagyot pedig a' vaskorona-rend másodosztályu díszjelével fülruházni méltóztatott. H-k. —

Ő es. 's ap. kir. fősége f. hó 18dikán reggel sz. mise-hallgatás után elhagyá Velenczét, egyenesen Bécsbe visszatérendő. A' községek mindenütt pénzt gyűjtének ő föls. keresztül utatának ünneplésire; melly mennyiség nagyobb része mindazáltal ő föls. rendeletéből hasznos intézetek fölállítására fordították. Velence 's Chioggia kerülete adott e'czélra 1,395,469 lírát, Verona 's környéke 375,549 l., Vicenza 's Bassano 254,400 l., Padua 175,220 l., Treviso 245,931 l., Udine 245,975 l., Belluno 116,140 l., Rovigo és Adria 220,132 l., összesen 3,070,716 ausztriai lírát. — Ő fősége mindenütt jótét nyomaít hagyá maga után; a' velencei szegénységnek ugyanis 80 ezer ausztr. lírát méltóztatott ajándékozni, a' trevisoiaknak 2400 l., az ottani szegényi háznak 3 ezer l., 's a' kisedovó intézeteknek 900 l., a' velencei akadémiai jeles fiatal főtészek gyámoltatásukra 4 ezer l., mihez a' császárné ő föls. a' velencei szegények számára 2600 lírát kegyeskedék adni. A' közbocsánat következtiben lekecsült olaszok mindenütt áldással halmozák a' távozó főségeket. —

Apostoli királyunk ő fősége f. hó 26dikán délutáni 4 órakor kivált egészségben visszaérkezék Bécsbe a' császárné ő főségével. A' városi tanács küldöttsége algyurohaj 's a' nép örömradozást közt fogadá ő es. kir. főségüket hosszas távollétük után. —

Budapesti napló. (Budai tűz. Schams Freiburgban. Magyar játékszini előadások. Adakozások.) F. hó 28kán reggel 3 óra után Budán az Újvárosban (Neustift) tűz támadott; a' szomszédok hathatós segélye sem volt ugyan képes megmenteni azon házat, mellyben a' szerencsétlenség támadt, de a' szomszéd házakat megis megóvta a' vesztől, mi annál nehezebb földadat volt, mivel mind jobbadán már porhanyu zsindegyel van földve. — Schams pesti hazánkfia, freiburgi levelek szerint, a' németországi természetbuvárok 's orvosok gyűlésén, közkívánat következtül nyilvános jelentést tön kirándulástól a' breisachi 's bollwilleni szőlőkbe Felső-Alzátziában. Beszéde közben nyilvánosan megvallá, miszerint a' hely színén rendkívül csudálkozok azon bámulatos szorgalmon 's költségen, miket egyes szőlőtulajdonosak Breisachban, 's név szerint bizonyos Hau ur szőlők művelésére fordítanak, jól tudván, hogy a' jó borokat örömet 's jól fizetik a' vevők. Értekezék aztán általánosan azon fültetekről, miket a' szőlőművelőnek teljesíteni kell, ha Rotteck tanácsos részletes nézetei szerint, nagyobb mennyiséget kevésb jóság, vagy nagyobb jóságot kevésb mennyiség mellett kíván eszközteni, vagy pedig legnagyobb mennyiséget lehető legnagyobb jósággal párosítani. Egyébiránt Schams leginkább azért utazék Bollwillenbe, hogy azon balga hiedelmet 's állítást, mint ha a' zöldes tokaji szőlőfajból (mellynek Németországban grauer Auländer a' neve) kerülne Rajna-melléken a' legvalódiobb tokaji bor, alaposan megczáfolja. — Nemzeti szinpadunkon folyvást légszeszvilágítás mellett, f. hó 27kén „Garrick Bristolban“ nem rég adatott vigj. ismételték; mind a' darab jósága, mind azon körülmény, hogy most Megyeri játsza Garrick szerepét, tökéletesen kiment a' darab hirtelen egymasután történt ismétlését; Megyeri e' szerepet már Budán is ritka tökélytel játsza, kívánatos azonban mégis összehasonlíthatás végett Egressy Gábort is látni, mi talán előbb utóbb valósulandhat is, minthogy Egressy Gábor már több nap óta Pesten tartózkodik 's hir szerint vendégszerepeket adand, mire előleg is örvendnek számos valódi baráti a' nemzeti szinművészetnek; 28dikán „Fra-Diavolo“ adatek, Szerdahelyi (Cokburn) 's Deryné (Pamela) dícséretes törekvéssel emelék a' kedvelt dalmü hatását, Schodelné (Zerlina) szokott jelességgel működék, noha komoly dalmüvekben honosultabbnak látszik; de szép tiszta magyar kiejtésé annál kellemes meglepésü vala, minthogy eddig énekeiből néha nem sokat lehet érteni, mi egyébiránt nagy dalmüvésznőknél is majd mindennapi tünemény; 29kén „30 év egy játékos életéből“ jött szinpadra; 30kán „Vallomások“ vigj. 3 felv. Laborfalvi Róza jutalmára rövid idő múlva Dumas „Caligula“ címü egyik remeke fog adatni Vajda szerencsés sikerü fordítása szerint: mind a' jeles színész, ki rövid idő alatt a' művészet első lépcsőjétől szorgalmas tanulmány által olly szépen haladott, mind a' híres francia szerző neve közméltányra érdemesek. — Azárvíz által károsultak fösegéllésire legújabbán következő adakozások érkeztek: a' m. kir. udv. kancellaria utjan Bécsből 3240 fr. 5 kr., a' tenger melléki kam. jószágokkal 10 fr. 2 kr., Fehér megyéből megint 212 fr., a' fiumei városi tanácstól 19 fr. 30 kr., Zala megyéből ujlag 1092 fr. 35 1/4 kr., a' horvátországi katonai főkormányzékstól szinté ujlag 208 fr. 14 kr., 's az erd. kormányzékstól 460 fr., mind pengőben. —

„Erős“ 140 löerejü vontató gőzös, kapitánya Hölzken, f. hó 28dikán 3 hajóval érkezék Pestre aladságban. Összesen 8 ezer mázsányi terhet hozott, többnyire gyapjút 's pamutot, azonkül pedig különösen e' czélra épített hajón, most először 300 darab hizott sörtest. Eddig a' sörtestszállítás a' szerb határszélekrül Győrig szárazon csak 6—8 hét alatt volt eszközölhető, mi most ugyanannyi nap alatt megy véghez „Erős“ gőzös által. Több illy szállító-hajó épül jelenleg, mikből az „Erős“ mindenkör 3—4et vonand aladságban maga után. —

Sáros vármegye oct. 15 és 16dik napjain tartott tisztujtásának nm. b. Eötvös Ignác b. tit. tan. aranykulcsos, Magyarország főtárnoka 's a' t. mint főispán elnöksége alatt eredvénye következő: első alispán pécsujfalusi Péchy Benjamin; második kapitány Kapy István; főjegyző mérki Piller László, aljegyző ádámföldi Bornemisza Sándor; főadószedő bertóti Berthóty András; aladószedő trocsányi Tivadar József; főügyész Vinkler András; alügyész berzeviczei Berzeviczy Emmánuel. Sirokai járásban főszolg. mérki Piller Gida; al: hedri Hedry Péter; aladószedő Podhorányi István; esküttek 1. Berthóty Ágoston, 2. Podhorányi János; — alsó tárczai járásban: főszolgab. batisz-és markusfalvi Máriássy Ágoston, al: kéri és füzi Füzy Ignác; aladószedő Hedry Gábor; esküttek 1. Dubovay Mihály, 2. lipőczy Keczer Imre; — felső-tárczai járásb. főszolgab. pécsujfalusi Péchy András; al: tahvári Tahy Albert; aladószedő roskoványi Roskoványi András; esküttek 1. Fejérváry István, 2. Berzeviczy Józsa; — szekesői járásb. főszolgab. raszlaviczai Raszlavicz József, al: hedri Hedry Erneszt; aladószedő cserneki 's tarkói Desseuffy János; esküttek 1. Kohányi Antal, 2. Koch László; — tapolyi járásb. főszolgab. ippi Bydeskúty József; al: kükömezői Kükömezey Mihály; aladószedő semsei Semsey Ignác; esküttek 1. bertóti Berthóty Ödön, 2. Sztankay László; — makoviczai járásb. főszolgab. semsei Semsey Albert, al: gombosfalvi Gombos Kálmán; aladószedő bodonlaki Zombory István; esküttek 1. kohányi Kohányi István, 2. Kádas Miklós; főorvos Kern Keresztely; földmérő Villez Jób.

Lőcsén oct. 23kán: Tegnap és mai napon tartatott, gróf Csáky Károly ur, mint Szepes vármegye örökös és valóságos főispánjának elnöksége alatt az említett megye tisztujtó széke, mellynek eredvényei következők: Első alispán lett jamniki Jónyi Vincze, eddig főszolgabíró, 2dik alispán: görögői 's topporezi Görgey Arnold, eddig főszolgabíró; főjegyzőknek kinevezettek: Moncsó István, eddig főszolgabíró, 's Engel Sándor, eddig is főjegyző; aljegyzőnek kineveztetett Kráý Miksa, eddig tiszt. aljegyző; főadószedő maradt svábi Sváb Károly; főügyész Glós Károly, eddig alügyész főügyészi ranggal; alügyész ribiczei Ribiczei Vincze, eddig tiszt. alügyész; bányai járásbeli főszolgabíró lett görögői 's topporezi Görgey Márton, eddig löcsői járásbeli alszolgabíró; alszolgabíró lett markus- és batiszfalvai Máriássy Adám, eddig tiszt. szolgabíró; aladószedő maradt Keill Ferencz; esküttek maradtak markus- és batiszfalvai Máriássy Gyula és krompachi Gundelfinger Zsigmond; — löcsői járásbeli főszolgab. maradt zithavai Bobest Mátyás; alszolg. lett olsaviczai Jamborszky Lőrincz, eddig aljegyző; aladószedő berzeviczei Berzeviczy István, eddig főeskütt, esküttek lefkőczy Horvath Sándor, és Dolevicsényi Gábor; — tátrai járásbeli főszolg. alsó-mátyásfalvai Mattyasovszky Boldizsár; alszolgabíró Goldberger Imre, eddig árnyakra ügyelő táblabíró; aladószedő Glós Lajos, eddig főeskütt; eskütt maradt Spóner Antal György, lett pedig Ujfalussy József; — magurai járásbeli főszolg. svábi Sváb Ignác, eddig aladószedő; alszolgabírák maradtak Lányi Ferencz és alsó-mátyásfalvai Mattyasovszky Ince; aladószedő görögői 's topporezi Görgey Hermann; esküttek maradtak Mattavovszky János, és Schneider János, lett pedig Schneider Adolf; utak igazgatója esztelneki Jancsó József, eddig főjegyző; számvévo maradt Dolevicsényi Pál; megerősítettek: tótfalvai és lipniki Tóthfalussy Lajos, mint nemesi pénztárnok; kézmárki állomás biatos Cornides Pál; korotnoki állomás biatos Kosztolány; hajduk hadnagya krompachi Gundelfinger Ferencz; földmérő Fabriczy János; főorvos Fortmayer József, és a' járásbeli seborvosok; levéltárnoknak kinevezetett Bárdosy Elek, ki eddig is e' hivatait viselte, és tiszteletbelinek, egyenlő ranggal, Raisz Ágoston, ki a' régi oklevelek lajstromzását fizetés nélkül föl vállalta; kanczellaria-igazgatónak újra kinevezetett Nagy Lajos; tiszteletbeli főügyésznek Merez Pál; tiszteletbeli alügyészeknek: Lányi Ferdinánd, Schneider Erneszt, Nagy Hűgő és Szontagh Károly; tiszteletbeli aljegyzőknek: Bobest Lajos, Lányi Sándor, 's Görgey Gejza; löcsői állomás biatos fölkiáltás által maradt Ujfalussy György.

(Török igazság.) Metternich hg nevü gőzösön, Trapezuntból Konstantinápolyba hajóztakor egy perzsa utazó dögvészben halt meg, 's a' 3dik kapitányon 's két utason szinte jelei mutatkoznak e' szörnyü nyavalyának. A' kapitány tehát a' stambuli kikötőbe érkeztek azonnal vesztegzár alá tevő a' hajót. A' földözetten levő perzsák ezzel rendkívül ellenkezének, fölzendültek, 's kettő közülök tengerbe ugorván, szerencsésen partra uszott; hol azonban tüstint fogságba kerültek 's bíró elibe vitettek, ki következő három kérdést intéze hozzájuk: „Trapezuntból jöttetek e' gőzősön?“ — „Igen.“ — „Vizbe ugrottatok e' a' hajórul, 's partra usztatok?“ — „Igen.“ — „Atlátjátok e' hogy urunk törvényét megszegtetek?“ — „Igen.“ Most a' bíró alig észrevehetőleg inte kezével, 's mind a' két bűnöst azonnal föbe lövők az udvarban.

Mester István egri megyei áldozó pap f. h. 14kén Gyöngyösön sz. Bertalan templomában tartotta első miséjét, ez alkalommal, mise után, nagyatyját, 's nagyanyját házasságuk 53dik éviben megáldotta ugyanazon oltárnál, mellynél 53 év előtt egymásnak hűséget ígértek 's esküdtek. Igen sziverehető volt látni a' két öreget elég fris állapotban az oltárnál állani 's az áldozópapot, a' nép felé fordulva, rövid, de örömszerző beszédet tartani, ezután áldást adni, mellyet alkalmas könyörgés előzött és követett.

P e s t. Pollák Leon pesti nagykereskedő közelebb tett kereskedési utazásakor a' pesti szegény kárvallottak számára hitsorsosi közt gyűjteményt tevén, az abból befolyt 567 fr. 30 kr. vezban tulajdonából hozzá pótolta 300

v. frttal egyetemben a Pesten munkáló kir. biztosságnak azon kijelentéssel adta által: hogy azon tűzifa — a mennyire csak lehet, olcsó áron vásároltatván, az a szorultabb szegények közt minden hittekintet nélkül osztatnék el. Melly szép példája az emberszeretnek ezennel köztudomásul tétetik.

KÜLÖNFÉLE: Soprony szab. kir. város f. hó 17kén következő sikerrel tartá tisztújítását: polgármester lett: Laitner Ferencz, főbíró: Vághy Ferencz, kapitány: Pátszill József, tanácsos: Reich Eduard, népszónokok: Konia Ferdinand, Prujmann Ádám, kamarás: Mumb Károly, választott polgárok: Bauer Ferencz, Kilian Károly, Giefing Ferencz, Hetzler August, Hild Ferdinand, Riedl Ferencz, Töpler Károly August, Murman Kristóf, Hauer Sámuel, Binder Ferdinand, Bauman Vilmos. (H-k.) — A rischnoi-nowgorodi sokadalmon sept. fogytán 32¹/₂ millió rubelnyi értékű gyapotáru vala főlhalmozva, 's e' közt 2¹/₂ millió rubel értékű külföldi; gyapjuszövetek 12,620,000 rubelig, 12,550,000 rub. szücsárúk; ez utóbbi kelete a tavalyihoz képest tetemesül csökkent, 's csak az olcsóbb 's durvább árú fogytak el. Az e' sokadalomra szállított chinai árú értékét 18,200,000 rubelre bőcsülték; a chinai thee ára 20 pCttel emelkedék a tavalyihoz képest. Az árú összes értékét 166 millió rubelre tehetni. — A boroszalai őszi gyapjувásáron magyar, ausztriai, lengyel 's orosz gyapju mintegy 20 ezer mázsa volt, sziléziai 2 ezer, 's nyári gyapju 2 ezer, összesen tehát 26 ezer mázsa. A legnagyobb mennyiség 65 talléron 's még olcsóbban kelt, mivel leginkább az aljas minőségűt keresék a vevők, finomabb pedig mind összo is igen kevés volt a vásáron; helyföldi gyártulajdonosok az idén kevesbet vásároltak, mint tavaly, 's leginkább angol kereskedők szedék a gyapjut, mert ez alkalommal a németalföldi vevők nem jelentek meg. Mintegy 10 ezer mázsa nem talált vevőre. Az árkeletre nézve megjegyezni, hogy az aljas minőségű gyapju 3—5 tallérral csökkent árban a júniusi vásár óta, míg a finomabb egészen megtartá akkori álláspontját. —

Amerika.

(Marschall ausztriai követ. — Uj választások. — Indiánok gyűlése.) Ujyorkbul sept. 21keig terjedő hírlapok szerint Marschall es. kir. vezérőrnagy 's az ausztriai császár ő föls. rendkívüli követe 's fölhatalmazott ministere, Washingtonba mint követségi helyére megérkezett. — Különb. az egy. statusi hírlapok az egyes statusok kormányzóji választásával 's az azok fölötti pártvitákkal telvék. Mint belőlök kivehetni, az eddigi választásoknál a demokratia (tory vagy kormánypárt) látszik nyertesnek. — San-Louisban a cherokees-indiánok több törzsoki sept. 11kén nagy gyűlést készülvén tartani, e' végett Gaines gen. Jeffersonbul az őrséget oda parancsolá. Gaines maga is jelen kívána lenni az indiánok tanácsgyűlésén. A csapatok vezérlete Riely őrnagyra bízott. — Keleti-Jersey statusban közelebb igen nagy erdőégés volt, melly álló 's vágott fában iszonyu pusztítást tón. Több napig dühöngte a tűz, míglen végre egy széles szabad tér végét szakasztá tovább nem harapozhatása miatt.

Spanyolország.

(Ministerváltozás. Pártfőnöki bátorság.) Oct. 10iki madridi levélben ezt olvashatni: „Miatán már tegnap általányosan híre kezdé szárnyalni, miszerint a' ministerség előhaladási szellemben némi módosításokon menend keresztül, ma annyival inkább meglepeténk, olvasván a' Gacetéban, hogy Aldama tábornok helyett Alaix nyere el a' hadministerséget, (ki tehát nem halt meg sebeiben, mint több lap már annyiszor kurtólé), d. José Antonio Ponzoa pedig, ki alstatusfitoknok volt a' belügyi hivatalnál, a' tengerészeti 's kereskedési tárczát, míg az ideigl. bel- 's pénzügyministerek hivatalaikban állandóan megerősítettek. Alaix tábornok fővárosba érkezéseig Ferraz viselendi a' hadi ügyek főfelügyelését. A' föllengődiek dühe legmagasb fokra hágand ezen alig magyarázható fonák rendszabály miatt; midőn a' trón így válaszol a' hozzá irányzott néphatósági kérelmekre, nem akarhat egyebet, mint újabb erőszakoskodásokra fölszólítani 's mintegy jogosítani az ingerültég tetőpontján álló népet. Talán Narvaez tábornok okozá a' ministerség illy váratlan következményű módosítását, ki tegnapelőtt delután érkezék fővárosunkba 's azonnal késő éjjel tanácskozá a' ministerekkal. Azon katonaság, melly őt Ó-Castiliába követendi, már is nyomában van, 's néhány órányira a' fővárostul már 7 zászlóalj, 6 dandár 's egy lovas algyutelep tanyáz, melly sereg fölött híre szerint szemlét tartand a' kormányzó királyné. Mancha tartományban 5 ezer ember maradt, kik fölött oct. 4ke óta Noguera tábornok viszi a' főparancsnokságot. Almagroban egy férfit lövete agyon az alkotmányos hatóság, Palillos guerrillafővel czimboráskodás gyanuja miatt, 's a' kivégzésnél két nébernek térden állva kelle jelen lenni, mivel kiviláglott ellenük, hogy carlospártiakkal szerelmi viszonyokban állottak; ismétlés esetén halál várja őket. Orejítát egyik saját meghittje agyonlővé, 's testét Ciudad Realban köz szemlére tevé ki. Azon angol biztos, ki kormányja nevében a' központi hadsereg tábornokkarát kíséri, Pardinas oldalánál volt, mikor ez elesett, 's csupán vak szerencsének köszönheti életben maradtát; szerinte az egész szerencsétlenség a' katonaság rossz fenytékének tulajdonítandó, melly a' morellai szerencsétlenség óta naponkint aljasabbul. — Espeja marq. helyett Miraflores marq. menend követül a' franczia udvarhoz. — Alsó-Aragon mellett, Caparoso közelében, nem rég az alloi lelkész igen bátor merényt vive véghez. Solanából ugyanis kiindulván csapatjával, Arga folyamon keresztül gázolt 's Caparoso mellett 400 bikát ejte hatalmába; e' esordá, mint szerte mondják, Espartero nejének tulajdona 's megér 36 ezer tallert; az alkotmányosak azonban kamattal fizeték vissza e' merényt: 12 bilbaoi nemzetőr t. i. 6 mérföldnyire Bilbaotul egészen Limasig nyomult észrevétel nélkül előre, hol a' carlosiak egy löpormalommal bírtak, 's égő kanócot dobának az épületre. Miatán a' közel bokrokban leskelődők huzamosb ideig nem tapasztalák tettük sikerét, kettő közülök elég vakmerő volt még egyszer visszatérni a' malomhoz, kik mindent a' maga rendén találtak, 's néhány pillanat mulva csakugyan légbe röpült iszonyu dőrejjel az egész épület. Ez esemény igen érezhető kárt okozott a' carlospártiaknak. —

(A' hadsereg biztosítva. Barcelona kétes helyzete.) Madridi oct. 10iki hírek szerint a' ministerségnek végre csakugyan még is sikerült oct. hónapra minden szükségessé ellátni új szerződések által a' hadserget. Az északi hadsereghez küldött tetemes pénzmennyiség nem kis mértékben segítéfontartani a' fenytéket 's rendeta' katonaság között, mi csakugyan annál

szükségesebb volt, mivel az utóbbi szerencsétlenségek óta elégtelenség kezdé mutatkozni a' katonaság soraiban. — Barcelonából october 6ikáról írják: „Mi komoly fordulat előkészöbén állunk. Meer báró, látván, hogy sikon nem képes megállani a' carlosiak ellenében, Barcelonaba zárkozá, hol 4 ezer embere mindent nélkülözni kénytelen. Mivel az adót nem fizetési senki, 's a' carlosiak minden szállítványt elzártak a' város elől, Meer b. minden idegen által börtönbüntetés alatt, 500 piastert parancsolt fizeteni a' hadi pénztárba. Két francziát, kik e' parancsnak nem engedének, csakugyan be is csukatott, de a' franczia consul előterjesztésre ismét szabadon bocsátott. A' városban minden perczen zendülés-küütestől rettegnek.

(Ujabb minister-változás.) Narvaez tábornok még oct. 11én is Madridban tartózkodék; híre járt azonban, miszerint nem sokára Valladolidban ütendi föl főhadiszállását. Don Antonio Van-Halen tábornok, főparancsnoka a' központi hadseregnek, testvére d. Juan Van Halen számára megnyeré sergéné a' másodparancsnokságot. Közönségesen sajnálják, hogy két olly férfit állíta e' szerint föl a' kormány Cabrera ellenében, kik egészen járatlanok Spanyolországban, míg amaz annak minden zugát 's rejtekeit tökéletesen ismeri; annyival is inkább sajnós pedig e' balfogás, mivel a' vitéz Pardinas szerencsétlensége is csupán a' helyzetekkel ismeretlenségnek tulajdonítandó. Ferraz tábornok vonakodék elfogadni a' hadministeri tárczát, noha csak ideiglen kellett volna ezt viselnie, helyette tehát d. Francisco Hubert tábornokot nevezé ki a' kormányzó királyné. —

Anglia.

(Radical mozgalmak.) Több angol lap különösnek találja, hogy az annyira korlátolt német sajtó is egytül egyig közli a' zajos radical gyűlésekben mondatni szokott beszédeket, mire a' Globe azon helyes megjegyzést teszi, miszerint ez csupán azért történik, hogy az illy népgyűlések árnyékoldala élénk 's tulzott kitüntetése által, minden javítási vágyat népkorlátlanokodástól rettegés által el lehessen nyomni. — A' népalotmány ügyében folyvást egymást érik a' népgyűlések. Octob. Sikan Newcastleben Tyne mellett, is számos dolgozó jött össze e' végre, 's az első indítványt egy vak férfi tevé, mellyet egyhangulag elfogadott a' gyűlekezet, egyszersmind „néber politikai egyesületet“ a' Birminghamban fönlállónak példájára. — Mig a' tory sajtó hetenkint legalább egyszer a' „No-Popery“-harangot kongatja, az utóbbi időben Anglia több helyein az ugynevezett protestans egyesületek tartának nyilvános gyűléseket, a' mikben szokás szerint több felekezeti gyűlölség vala látható, mint valódi isten-és emberszeretet, 's ez okbul minden józanabb gondolkozásu protestans pap távol tartakozott az illy gyűlekezetektől. A' manchesteri illynemű gyűlést így írja le az Examiner: „Azon helyet, mellyen ez aljas gyűlést tarták, igen helyesen bitóároknak nevezik, melly név még sokkal bélyegzőbb lenne, ha Angliában szokás volna minden embert fölakasztani, ki sületlenségeket beszél. A' nap Grimaldija a' bűzös híré Robert M' Ghee volt, Todd bűnöstársa, ki két év előtt elég vakmerő vala egy pápai bullát meghamisítani. Minő osztályu hallgatókból állhatott e' gyűlekezet, kiviláglik azon különös körülményből, hogy minden belépti jegyen e' szók valának olvashatók: „Kéretnek a' gentlemanek, ne zavarják meg valamikép a' gyűlekezetet.“

(Canada állapotja.) Sept. 5ikeig terjedő quebeci hírek szerint Durhaml. folyvást e' városban tartózkodék makacs csüzbajjal küzdve, melly csupán a' legsürgetősb munkák végrehajtását engedé meg neki. Azon tartományi kormányzó, kik Durham lordtul szokott állomasikra visszatértek a' köztanácskozás után, kerületeikből négyenyeg legelőbbkelő férfit szólítának föl új gyűlésben részesülésre, melly Durham elnöksége alatt fogván tartatni meghatározandja a' britt-éjszakamerikai gyarmatok új kormányrendszerét. Halifaxból már megérkezék Quebecbe e' végre a' négytagu küldöttség. Az éjszakkéleti határvillongás ügyében még semmi nem történt ugyan, de a' Bangor Whig állítása szerint, a' mainei kormányzó szilárdul el van határozva, saját rovására intéztetni el a' határvonalat, 's ez okbul már ezer puskát küldé a' lincolni határvörözred fölfegyverzésére, melly azt azonnal használni fogja az angolok ellen, mihelyt ellenkezést tapasztaland angol részről a' mérnöki munkálkodásoknál. — Minden canadai politikai vádolt, kire az illető törvénysek már kimondá az ítéletet, elhalasztást nyert büntetésére nézve. E' pillanatban legtökéletesb nyugalomnak örvendnek a' tartományok; az amerikai határok közelében mindazáltal még folyvást zavargás rémei kísértnek, 's naponkint majd nyilvános majd titkos gyűlések tartatnak, a' fegyvercsempezés pedig nem akar megszűnni, 's így nem egészen alaptalan azok állítása, kik a' közelgő telet nem vélik új zavarok nélkül elmulhatni. —

(Viktória királyné 's Lablache. Byng nyilatkozata. Oastler törekvése.) Egy kisebb vasárnapilap Londonbul oct. 16ikáról ezt írja: „Viktória királyné igen szép hangszati jártassággal bír, és szava terjedésben 's kellemben Nau kisasszonyéhoz hasonlít, mi annyit tesz, hogy Viktória királyné, ha arra szorulna, 30 ezer franknyi évi jövedelmet szerezhetne magának hangművészet által. E' természeti adomány legezészerűbb kiképezhetése végett Lablache híres dalnoktul rendes énekleckéket vesz a' királyné. Midőn f. é. sept. vége felé a' nagyhírű Figaro királyi tanítványától elbűcsözék, e' szókat intézte hozzá a' királyné: „Tehát a' jövő évben Lablache ur.“ Lablache: „Ah fölség, nem tudom, lehetend e' szerencsém jövő májusban ismét megjelenhetni fölséged előtt.“ Viktória: „S miért nem? Lablache: „Szabadságom, mellyet a' napolyi királytól kapek, jövő-husvétkor megszűnik.“ A' királyné tollat vesz 's ír: „Uram 's drága bátyám! Igen kellemetlen fogna reám nézve lenni, ha Lablache ur oktatását nélkülözöm kellene. Igen lekötelezne Ön engemet, ha derék dalnoka szabadságát két évre meghoszítaná. Fogadja Ön 's a' t.“ E' levéllel azonnal diplomatiái gyors hírnök indult el Londonbul 's nem sokára következő válasz érkezék reá: „Asszonyom 's legdrágább hugom! Noha reánk 's alattvalóinkra nézve a' híres dalnok távolléte igen érezhető, mégis rendkívül

örvendünk magunkat fölséged előtt kellemesekké tehetni; azért tehát Lab-lache ur szabadságát ezennel 4 évre hosszabbítjuk meg. Fogadja Ön 's a' t. — Még egy vidor történetkét regélnek a' királynéről. Viktória t. i, Buckingham palotában tartott táncvizigalom alkalmakor Jocelyn lordot táncz-ra szólíttatá föl, mely parancs természetesen rendkívül kedves volt ő lordsága előtt. A' fiatal lord azon véleményben, hogy tánczosnéját mulat-ni köteles, azon nem igen elmés kérdést intézé hozzá, fárasztja é ő föl-ségét a' táncz? A' királyné felelet nélkül fordult el tőle, 's utóbb a' lord-kamrással üzené neki, mikép az udvari szokás szerint tánczközben nem szabad a' királynéval szólni, ha csak ő nem szólal meg először. — Byng, a' middlesexi szabadalmú követ, 's Nestora az alsóháznak, mellyben már 15 parlamenti ülés alatt foglal helyet, egészen váratlanul a' gabnatörvény eltörlesztése ellen nyilatkozott, mondván: „A' kenyér ugyanis olly olesó Angliában, minő csak olly iszonyu nemzeti adósság mellett lehet.“ A' Specta-tor örvend, hogy a' legközelebbi általános választásoknál Byng alkal-masint keresztl fog esni. — Oastler, a' tory izgató, parlamenti ülést törekszik magának szerezni, és Stansfield, huddersfieldi követ, mint mond-ják, kilépés által helyet szándékozik neki csinálni. —

Franciaország.

(Az angol-ausztriai szerződés fontossága. A' négyes szövetség ügye.) A' Temps hivatalos része rendkívül kiemeli az angol-ausztriai kereskedési 's hajózási szerződés fontosságát. Nézete szerint az esemény jövőben nem megvetendő befolyással leend a' keleti 's europai ügyek elhatározá-sára; 's különösen Russziára nézve nem legkedvezőbb ellensúlyul fog szolgálni a' közügyek mérlegében. — Az ellenzési lapok azon vádját, mi szerint a' miniszteriség fölbontottnak tekinti a' négyes szövetséget 's Russzia kedvezési utánbókol, a' Revue des deux Mondes így czáfolja: „A' négyes szövetség csupán azok agyában bomlott föl, kik Europa egyik felét a' másik ellen szeretnék fegyverbe állítani. Mi által eseng a' kormány Rusz-szia kedvezésért? A' francia kormány tisztelet-parancsoló haderőt tart esatakeszen a' földközi tengeren; hadihajóji, egyesülten az angolokkal tiszteletet szereznek a' keleti békének, 's ez által vadássza talán a' kor-mány a' moszkák kegyét? Soha a' lengyel menekvők hathatósb segélyre nem találtak Franciaországban, mint épen a' mostani kormány alatt. Vagy ez által történik a' közeledés éjszakához? Franciaország nem zavar ugyan össze mindent a' türhetetlenek ohajtási szerint, 's nyugalommal ör-ködi a' nyilvános ügyfolyamat fölött szilárdul meggyőződve arról, mi-kép az europai béke 's nyugalom valódi jótétemények, miket teljes erejé-vel föntartani köteles; de azért böcsülettel meg nem egyező eszközökkel soha nem fog annak megalapításán munkálni. A' kormány, melly jobban van értesülve, mint némely hírközlők, igen jól tudja, 's erősen hiszi, miszerint az alkotmányos ügy Spanyolországban végre csakugyan diadal-maskodni fog. Azt ellenben épen nem hiszi, hogy böcsülete a' 24 cikkű szerződés fölbontatását kívánja; de abból koránsem következtetheti józan belátással, hogy a' kormány bökölásra aljasult az éjszaki óriás előtt.“ —

(Phalipon nemzetőr lemondása.) Phalipon, nemzetőrségi kapitány, letelve tisztí rangját, 's bajtársihoz intézett körlevélben következőleg igaz-olá e' tettét: „A' nemzetőrség sorai közt egy darab idő óta egy külformá-ra nézve törvénytelen körlevél kering, 's ezerféle esellel törekszenek ar-ról meggyőzni a' jámbor polgárokat, miszerint annak aláírása által érde-meket szerezhetnek maguknak a' haza iránt. Ellenkezőről 's azon nézet-ről meggyőződve, miszerint a' kívánt tárgyat teljességgel nem fogadhat-ják el a' haza képviselőji, mivel az mulhatlanul veszélyes következményű fogna lenni, én mindenkor ellenzém az aláírást, még akkor is, midőn vá-lasztóim ünnepélyesen nyilvánítanak, hogy elvonják tőlem szavazatjokat folytonos ellenkezésem miatt. Azon pillanattól fogva, mellyben megszün-tem szabad ura lenni véleményimnek, 's mellyben hivatalom körén tulesa-pongó föltételek teljesítésére kényszerítettem, miktől kötelességem 's meg-győződéseim egyenlőn eltálanak, kénytelen vagyok parancsnoki rangomat letenni 's ismét soraitokba visszalépni.“ Az egész parisi ellenzési sajtót ez irat tartja jelenleg elfoglalva, 's különösen azt lobbogatják a' lapok Pha-lipon szemére, hogy a' kérdéses kérelmet törvénytelennek szidalmazá. „Az illy állítás, mond a' National, bizonyítja, mikép a' kapitány sem az alkotmányos jogokat, sem azon becsületes polgárok lelkiületét nem ismé-ri, kik e' kérelmet megindíták. Kérelemintézetést követkamrához, vagy bármely egyéb országos hatalomhoz, törvénytelenység undok nevével sen-ki sem belyégezhet. Lobau tábornagy inkább hős mint művelt 's fölvilágo-sult katona, talált eszköz a' kérelmezési jog megtagadására a' nemzetör-ségtől, midőn e' szövből „fegyveres csapat“ játékot üze. Vagy lehet e' polgárokat azért, mivel fegyvert adának kezeikbe örállás végett utzakon 's téreken, olly rögtön megfosztani kérelmezési joguktól, mellyet az alkotmány egyen-lően nyújt a' haza minden polgárának? Ha ez áll, ugy tehát csak fegy-vert kellene elfogadni a' városháztól, hogy azonnal legszebb polgári jo-gától meg legyen fosztva az ember, 's azután csupán a' nép legaljasb osztálya fogna kérelemmel járulhatni a' követkamra elibe. E' következte-tés botor, 's így a' lemondott kapitány ur nyilatkozatát sem nevezhetni meg kimelőbb kifejezéssel.“ —

(Phalipon ügye. A' kir. gyémántokrul.) E' kérdés több politikai el-mét foglalatoskodtat e' pillanatban: „Nem rejt é mély ministeri eselszö-vényt Phalipon kapitány lemondása? — Lehet, hogy e' kérdésre igen a' válasz; de annál balgábság a' ministerek résziről, ha vélik hogy, új vá-lasztások által megsemmisítetik azon 15 ezer aláírást Parisban 's 30 ez-ret a' tartományokban, mellyek választásjavítást sürgetnek 's olly könnyű-den elveiktől elállani nem fognak. — Mint látszik a' legitimista sajtó nyil-ványítását a' kir. gyémántokrul nem mondhatni egészen alaptalanoknak. Egy miniseri lap legújabb számából ugyanis kiviláglik, miszerint a' palota föld-alatti üregiben csakugyan találtak valami ládát, melly azonban csak egy vizesatorna kulcsait foglalá magában 's mégis annyi mendemondára szol-

gált alkalmul, mintha Aladin bájlampája fűdöztetett volna föl benne az ezeregyéji regékből. —

(Előfogás. Töredékek Napoleon leveleiből.) A' Moniteur republi-cain terjesztése miatt oct. 16kán egy némbert fogott el a' rendőrség, 's titkos fogságra szállítá őt. — Majd valamennyi francia lap közölget most töredékeket azon levelekből, miket Blanqui Corsikában föltalált, 's mellyek Napoleon fiatal korából származnak. Egyikben Auxonnebuz ezt írja család-ja egy barátjának 1789ben: „Nincs itt egyéb segédforrásom mint a' mun-ka. Minden nyolcz napban csak egyszer vetkezem. Betegségem óta igen keveset alszom; 10 órakor fekszem le 's 4kor már fölkelek. Napjában csak egyszer eszem, délután 3 órakor, mi egészségemre igen kedvező hatásu.“ Mind e' levelek közt literaturai tekintetben alkalmasint legfontó-sabb az, mellyet bátyjához, Lucziánhoz, írt, gáncsolván annak egy ha-zafiuai fölszólítását, mellyből egy példányt kapott tőle. „Olvasám, így ír Napoleon, a' fölszólítást; nem ér az semmit! Sok benne a' szó 's kevés az eszme. Te föllengező szavak után kapkods; nem ugy szokás népek-hez szólni. Több 's mélyebb belátással bírnak azok, mint véled. Fölszó-lításod több roszt szülend, mint jót.“ Napoleon nagybátyja, Fesch bíbor-nok, 1793ban több tőle kapott levelet másokkal is közle, 's a' már né-mi jelentőségre jutott Bonaparte így fedde őt azért: „Föhelyettes ur! Re-ménylem, megválandik Ön roszt szokásától 's nem fogja többé leveleimet másokkal közleni. Az, mi tőlem Önhöz van intézve, nincsen egyszersmind másokhoz szánva.“ Blanqui engedelmet kapott Napoleon emlékiratának az eperfa-tenyésztésről lemásolhatására, 's e' munka, mellyet Napoleon 19 éves korában írt, hihetőleg világot látand a' francia tudom. akademia költségén. Sajnos, hogy az említett tudós utazó egyszersmind nem másolható le Napoleon másik emlékiratát Corsica katonai védelmeztetéséről; reménylhet-ni azonban, mikép azon becses iromány birtokosa nem fog sokáig késni annak kiadásával. Mind ezen oklevelében első rangu jelességek fordulnak elő. —

(Constantine kormányzata. Arab hízélgés.) A' Moniteur oct. 17ik száma hivatalos irományt közöl Valée tábornagytól, melly végső kormány-zati rendezetét foglalja magában Constantine tartománynak. A' tartomány azon részeit, miket a' francia udvar nem szándékozik egyenesen maga kormányozni, benszültött főnökökre bízandja, kik azokat khalifa cím-zet alatt fogják igazgatni. Azon három leghatalmasb arab törzsek, mellyek Haraktas, Henanchas 's Ammer-Scheragas név alatt ismertetsek, valamint eddig, ugy ezentul is tulajdon kaidok által fog kormányoztatni, kik a' kha-lifaktól függetlenül csupán a' francia főkormányzóval leendnek összeköt-tetésben. Hasonló értetvén a' constantinei főbiróruól 's a' Schheik-el Arab-ról, ki a' száraz földet és Sahara egy részét kormányzandja. Mind e' főnök egymástól egészen független maradand, 's időnként a' francia kormánytól meghatározandó adót pénzben 's természetényekben tulajdon tisztviselői által fogja beszedetni. A' khalifák zsoldos lovagokat fognak tartani, kik az első fölszólításra kötelesek lesznek saját, vagy a' francziák parancsi alatt esatasikra szállani. Mind ezen főnök hűséget esküszik a' francziák királyának, 's fizetéseit a' beszedendő adóbul fogja huzni; kinevez-téskor pedig mindegyik köteles egy pánczélos ló ajándékozásával bebizo-nyítani hódulását a' francziák királyának. — Az arabok hízélgése épen olly kevéssé ismér határt, mint boszujok nem; így legközelebb Valée tá-bornagy előtt e' szókra fakadt egy hódoló arab: „A' francziák gyalog is sokkal gyorsabban haladnak, mint a' mi legjobb telivér lovaink.“

(Udvari hírek. Czukorügy.) A' belgák királya 's királynéja f. hó 17kén esti 3 órakor Parisba érkezvén Brüsselből, a' tuileriakban szállot-tak meg. — Soult tábornagy oct. vége felé Parisba szándékozik rándul-ni jószágiból. — A' répaczukor-gyártók küldöttei oct. 17kén hosszas ki-hallgatáson voltak a' pénzügyministernél 's királynál. Először a' ministert látogatták meg, előterjeszték neki iparáguk szomorú helyzetét, 's nyilvá-nyíták: mikép a' most főnálló törvény változtatása, mellyre a' vállalko-zók ügyök sikerét eredetileg alapíták, mulhatlanul végenyészést hozand a' répaczukorgyártásra. A' pénzügyminister válaszában kinyilatkozatá, miszerint követelésik igazsága daczára is kénytelen megjelgyezni, hogy a' gyarmatok helyzete is teljes mértékben megkivánja a' kormány gondos-kodását, 's hogy ő törekedni fog egymással lehetőségig kiegyenlíteni a' két ellenkező érdeket. A' küldöttek erre oda nyilatkoznak, mikép véle-ményök szerint a' gyarmati czukorügy bajának orvoslása legezelszerűb-ben azon rendszabály által fogna, a' belföldi répaczukor szerföltti terhelte-tése nélkül, megtörténhetni, ha a' kormány a' kivített könnyitené 's a' jelenleg divatozó 75 pCtet alább szállítaná. A' pénzügyminister további vitatás alá ígerte vétetni e' javaslatot a' ministeri tanács előtt. A' király előtt körülményes beszédben leginkább azt terjeszték figyelmebe a' küldöt-tek, hogy a' baj gyökere az árcsökentésben fekszik, 's hogy minden eszköz, melly azonnali áremelkedést nem von maga után a' fölhalmozott mennyiség kivitele által, foganat nélkül maradand, 's csupán némi pill-anatnyi könnyebbséget szerezhet, mellynek utóbb is megmérhetlen szeren-csétlenség, a' belföldi czukorgyártás tönkre jutása és számos család meg-bukása lennének sajnos következményei. A' király igen nyájasan válaszola e' panaszokra, mikép neki épen nem szándéka a' kisebb gyárak meg-semmisülését eszközölni, noha az iparizés illy elszórttsága rendkívül nehe-zíti a' vámbeszédést; mi azonban idővel, mint csupán végrehajtási rend-szabály javíttathatni fog, 's így nagyobb fontosságú lényeges akadálynak épen nem tekinthető; reménye szerint egyébiránt nem sokára eljövend Franciaországban azon időpont, mellyben minden ember tulajdon házá-nál fogja készíthetni a' czukrot, mint Angliában minden ember maga főz-heti a' családja számára megkivántó sört. Egyébiránt azonban a' francia gyarmatok ügyét is méltó tekintetbe ohajtá vétetni, 's ígéré, valamint a' pénzügyminister tevé, hogy a' két ellenkező ügy érdekét egymás közt le-hetőségig kiegyenlíteni. —

(Frayssinous Parisban.) Oct. közepén Frayssinous apát Parisba érkezék, minthogy a' bordeauxi hg neveltetése ezental Levis hgre és Champigny 's Montbel urakra fog bízani, kik őt utazásin kísérik fogják. A' fiatal hg házasságáról orosz nhgnővel mártöbbé nincsen szó.—

Olaszország.

Nápoly oct. 11: Ide most igen számos előkelő külföldi gyűlöng. Az özvegy angol királyné elfogadtatására már minden készület meg van téve. Általában igen fényes telet ígérünk magunknak. Hírlik, mikép az orosz trónörökös hg. meg Comban fogná a' telet tölteni. — A' nápolyi király és királyné most Siciliában utazgat. A' nép mindenütt nagy örömmel és ünnepélyel fogadja őket. Meglátogaták eddig Messinat, Cantaniat, Syracust, Notot, 's Terranuovat. Messinában a' kereskedőség ő fségeik tiszteletére a' tőzséresarnokban nagyfényű táncmulatságot ada, mely alkalmkor a' fölségek leereszkedő nyájassága mindenki szívet megnyere. — Turin oct. 14: Messinából írják, hogy a' hadminister Scaletta hg. némely kiméletlen nyilatkozatok következtében, melyeket a' sziget állapotjára nézve a' király személye ellen tenni bátorkodott, hivatalából nyomban elbocsáttatott, 's helyébe Lecca ur, a' lovas rendőrség fő ügyelője neveztetett ki. Laurenzana hg., kit a' király Palermoból sietve hivatott magához Messinába, a' sziciliái ideigleni ministerség elnökévé rendeltetett. Most már kétségtelennek látszik, hogy Szicilia rövid idő múlva megszűnik önálló státust képezni. Nápolyali egyesítettése meglehet még ezen tél folyamában elhatározatják. — A' római tartományokban hemzsegnek az utak rablók-tul'stöbbé bizton alig utazhatni. Most külön katonai csapatok küldettek ki üldöztetésükre, 's kiket megfoghatnak, azok rögtön-ítélet által végeztetnek majd ki.

Törökország.

Konstantinápoly, sept. 11én: Resid basa küldetése céljáról az idegen követések által tett felszólításra a' porta következőleg nyilatkozik: „Czelja Mehemed Alit's fíját a' török birodalom többi basáitól ezental meg nem különböztetni, és e' pont iránti megállapodás végett megbízott a' külügyi minister Európa külön hatalmasságival egyezkedésre.“ Mehemed A. ellenben mit akar, az tudja van. Angliát vádolják hogy a' kereskedési szerződés kiterjesztése által Egyiptusra, 's a' nagyur tanácsából jogai felett szigoru örökös 's főleg egész bánásmódja által az alkirályt oly lépésekre kényszeríti, melyek az egyenetlenségek erőszakos kiegyenlítésére fognak vezérelni. Bármily alaptalan legyen is ez, mégis alig lehet megmagyarázni, mikép feküdnék Anglia érdekében, Egyiptus tökéletes elhanyagolásával a' porta-iránti barátsága; tán csak nem akar szövetséget kötni Törökországgal, és hajóserge hatalma által M. Alit féken tartani? mi a' portának szabad tért engedne céljai létesítésére, a' nélkül hogy az alkirálytul legkevesbet is tarthatna. — Alexandriai sept. 6ki hír szerint a' 11ik sorhajót készítik, mellyen 900 munkás dolgozik 's egy hónap múlva vitorla-készen álland; a' 12ik sorhajón is szorgalmasan dolgoznak, a' hajógyár minden nélkülözhető embere mind vele foglaltos. Az európai consulok mindnyájan, udvaraiktól kapott parancs következtében, a' basával következő határozatokat közlének: 1) Hagyjon fel függetlenségi terveivel, mert Russzia, Franciaország, Anglia, Poroszország és Ausztria elhatározták, miszerint hasonló tervek létesítésében részt nem veendnek, és egyedül csak a' szultánt ismerik valódi fölségnek; 1) hogyha a' basa fegyverrel szándékoznék függetlenségét kívíni, 's a' porta segélyt kérni kényszerülne, azon esetben a' fennevezett hatalmak készek a' szultán jogai védelmére. — Said-Bey (az alkirály egyik fia) az európai consulok jelenlétében elsőnek neveztetett ki a' tisztítendő leendőik között. — Mustafa efendit, a' gyapottár igazgatóját, család miatt 6 évi kénytetett munkára 's 3600 piaster bírságra ítélek.

Oroszország.

A' berlini Voss lapja szerint: „a' dünaburgi hidő óriásmű, egyetlenegy épületből áll, hossza 360 öl, külsője egészen gránit, belseje mindenütt boltozatos, a' falak majd egy ölnyi vastagságuk; ez épületben 20 ezer ember találhat lakást 's védelmet.“ —

Schweiz.

(A' francia sergek Schweiz határiról visszaparancsoltatnak. — A' csapatokat eloszlatják.) Molé grófnak a' schweizi francia követhöz küldött hivatalos sürgönye, melly aztán a' schweizi szövetséggyűléssel közöltetett, következő tartalma: „Paris oct. 12. 1838. Herczeg ur! Reinhard gr. Önnek oct. 6káról költ sürgönyével meghozá a' főhely választát, mellyet ez Önnek aug. 15jén benyújtott jegyzékére adott. Ő fölsége kormánya soha nem kívánta Schweiztól, hogy az valamelyik polgárát kebléből eltávolítsa. Franciaország épen ugy tiszteli, mint akármely más nemzet, az ő szomszédinak függetlenségét és tekintetét, de egyszersmind fölvisyáz önbecsületére 's nyugalma föntartására. Ugy hisszük, a' szövetség nem engedendi többé nagylelkű vendégszeretetével visszaélni azon embert, kinek Franciaország iránti elidegenítő követelése eléggé bizonyítják, hogy őt Schweiz, fíjai közé nem számíthatja. Valódi gyönyörrel érti ő föls. kormánya a' szöv. gyűlés azon nyilatkozatát „miszerint az épen ugy ohajtja mint a' francia kormány, hogy hasonló bonyolulások, mint minők a' mostaniak valának, többé a' két status közt ne történjenek.“ Schweiz, a' nélkül hogy őt erre emlékeztetni szükség lenne, bizonyosan érezni fogja, mivel tartoznék Franciaország önmagának, ha valamikor, bármi lehetetlennek látszások is a' dolog, ugyanezen viszonyok fordulnának elő. Mi pedig a' hadi lépéseket, illeti miket a' szöv. gyűlés ellenségeseknek nevez 's mik nála fájdalom csudálkozást okoztak, erre nézve ő föls. kormánya egy pillanatig sem hagyott föl azon reménnyel, hogy ezen, csupán okosság által parancsolt rendszabályok, nem sokára más karaktert öltendnek. Hogy a' szöv. gyűlés

e' rendszabályokat 's azon érzelmet, mellyből azok eredtek, fölfoghassa, csak vissza kellett volna emlékeznie azon magatartásra és vonakodásra, mellyel a' nagytanácsok vitakozási Franciaországot fenyegeték. Most e' körülmények egészen megváltoztak. Bonaparte Lajos elhagyja Schweizot. 'S Őn hg ur, csak még azt jelentse a' főhelynek, hogy a' mi keleti határ rínknál összevont figyelőserge fölöszlatni fog. Franciaország még most is, mint a' történetek valamennyi korszakában, kész megmutatni Schweiznak hogy ő a' leghívebb szövetségese, legőszintébb barátja, 's ha függetlenségéről fordul szó, ő annak legingatlanabb védelmezője. Schweiz részéről, a' min nem kételkedünk, vigyázni fog, mikép a' jó egyetértést 's illy régi barátság viszonyait, mellyek föntartása oly igen nagy érdekében áll a' két statusnak, jövendőre se félreértésre se elégtelenségre szolgáló valamik ok, ne háborgassa. Legyen szíves, hg ur, ezen sürgönyt a' főhely elnökével közleni 's a' t. Montebello hg. e' sürgönyt a' főhely elnökével azonnal közlőtte is, mire a' szöv. gyűlés oct. 16iki ülésében azonnal következő végzéseket hozott: 1) a' fegyverben álló szövetségi csapatok a' tettegi szolgálatból, millyhamar csak lehet — elbocsáttatnak; 2) el azonnal azon tartományi csapatok is, mellyek a' szövetséggyűlés oct. Siki végzetéhez képest táborsemre küldettek ki; 3) utasítást kap a' szövetségi hadtanács a' jelen határozatot végrehajtani, 's a' szolgálatba lépett valamennyi csapatnak, valamint azok parancsnokinak is kitüntetett szolgálattért, hazafi buzgalmokért és katonai engedelmességükért, a' szöv. gyűlés megelégedését illő módon kifejezi; 4) a' szöv. gyűlés pedig saját részéről nyilvánít köszönetet azon szövetségi rendeknek és különösen határszéllí cantonoknak, mellyek a' schweizi függetlenség ótalmára, még mielőtt ez iránt a' szöv. gyűlés rendelést tehetett volna, fegyveres csapatokat állítottak elő. E' végzések után a' szöv. gyűlés többsége a' gyűlést „fölszlattnak“ határozta el. Csupán elhalasztásra szavaztak: Uri, Unterwalden, Neuenburg, Schwyz és Basel-város. Erre az elnök zárbeszédet tartott, mellyben kiméltetül korholta Thurgaut az onnan származott rágalmakért 's ócsárlásért a' szöv. gyűlés ellen, de bezzeg az említett canton követe sem maradt adós válaszában az illy illetlen zárbeszédért, 's köszönetet mondott valamennyi követnek, kik cantona mellett, annak jogait védőleg, fölléptek.

Zürich oct. 15. Ma délelőtt azon hivatalos közleményt tevő a' francia követség Luzernben a' szövetséggyűlésnek: miszerint a' francia kormány, Schweizból a' követelő hgnek őn szántábul történt kiköltözése után, a' két status közt keletkezett „bonyolodást fölöldottnak“ tekintí. — Neufchatelben már oct. 11kén vetek tudósítást Besançonbul, hogy a' francia csapatok tovább nyomulása telegrafi parancs által megakasztatott. Egyéb-iránt utóbbi napokban a' francia és schweizi csapatok a' határok több pontjain már egészen szemközt állottak egymással, de egyik oldalrul sem mutatkozik akár ingerültség akár indulat, melly alkalmul szolgálhatott volna — ha nem egyébkint legalább történetesen — összekooczanásra. Néhány francia katona tévedésből átkelt ugyan a' határon és schweizi földön járkált, de mihelyt a' waadlandiak megmutaták nekik az utat és határt, azonnal ismét békésen visszaléptek. Tongne mellett a' waadlandiak lőttek ugyan néhány francziára, kik a' schweizi erdőkből fát loptak, de ezen esetet mind a' két fél csupán policziai esetnek tekinté. — Neufchatel tanácsa a' szövetségi hadbiztosságot hírnök által tudósítá, miszerint eddig a' körülmények semmi ellenséges színök miatt szükségét nem látták a' védelmi vagy visszatorlasí készüléteknek, 's azért illyesekhez még mindeddig nem is fogtak: azonban mihelyt a' szükség ugy kívánandja, kész a' canton a' rá esendő csapat-mennyiséget 24 óra alatt egészen kiállítani és szövetségi rendelkezés alá helyezni.

Elgyhír.

Lissabonban egy közelebb fölfödözés literaturai tekintetben jókora szemrehányás alul szabadtíja föl a' portugál nemzetet. A' statuslevéltárban ugyan is némely irományira találtak Camoensnek ama híres költőnek, 's többi közt nyugtatóványokra töle egész halála előtti két utolsó évig, mellyekből kiséül hogy ő a' statustól rendes nyugpénzt kapott és pedig 1500 realt évenkint, mi akkor nem csekélynek vala. Utóbbi időkben sokat faradtak rajta, hogy a' halhatatlan költőnek sirját fölfödözzék. Ennek közmonda szerint St. Anna templomában kellett lennie, de ezen egyházat a' lissaboni egykori nagy földingás egészen összeomlasztotta. Végre 1835ben, midőn Rodrigo de Fonseca Magalhaes ministersége alatt a' tudományosság 's különösen régiségek tránti lelkesülés oly új emelkedésre kapott, egy biztosság neveztetett ki a' tárgy iránt, 's ez csakugyan azon helyen, mellyet a' népi hagyomány Camoens sirjának emlegetett, egy kőboríték alatt egy oda temett csontváza talált. De Camoensé é az bizonyosan vagy nem? erről mind a' nép mind a' biztosság még most is kételkedik. Mint legujabban hallik, a' biztosság a' váz koponyáját ki fogja a' külföldre küldeni Gall egyik tanyitványához, 's attól várni: vajjon megfogja é a' koponyán ismerni az egykori nagy epicus költőt? — London moorgate-utcájában néhány nap óta egy új nemét mutogatják a' világitásnak, melly ha fölkap, bizonyosan egészen megváltoztatja a' világitás eddigi módjait. Ezen világitó szer nem egyéb mint gáz és készül atmosphaerai léggel. Egy, épen oly egyszerű mint ügyes készületű lámpa fölfog egy lég-folyamot 's egyesíti (combinálja) azt szállekony olajokkal, mellyeket eddig nem tudtak használni. Azonkívül hogy az illynemű atmosphaerai gáz fénylőbb mint a' szén-légszész, azon tulajdonsággal még megis előzi azt, hogy durranást (explosiót) nem okoz. Akármely műhelybe, házba vagy szobába illeszthető e' készület 's annak világitása. E' találmányhoz nem kell légszész-mérő, nem külön hajlék, hol az kifejtetik, nem földalatti csövek, szóval nem semmi azon költséges készülétből, melly eddig a' szén-légszész előállításához kívántatott. Világa kétszer oly erős, mint az eddigi légszészé, 's mégis csak félannyi költségbe kerül mint amaz.